

Опис печери

Вхід до печери «Кадуб» знаходиться за 1.5 км на північний-захід від села Сков'ятин, в урочищі «Кадуб». Він розташований у тальвезі сухої прадолини. Це велика конусоподібна лійка з активним понором, який постійно приймає рихлий матеріал. Фактично вхід є своєрідною дренажною системою. Над гіпсами рівним шаром залягають карбонатні породи – ратинські вапняки. Потужність їх в даному місці сягає 1.5 -2 м. Вище залягають четвертинні відклади: глини і суглинки.

Виразною особливістю верхньої частини гіпсової товщі є розвиток тут крупнокристалічних різновидів гіпсу темно-коричневого кольору. Загальна довжина печери 116 м., глибина – 9 м, середня ширина ходів – 0.9 м., висота – 0.5-2 м, об'єм – 65 м.куб. На стінках зустрічаються вкраплення пластинчатого гіпсу. Ходи розміщені на різних рівнях (до 2 м). Конденсат у вхідній частині постійний, температура повітря +10°C.

Проводячи роботи в печері «Кадуб», ми практично нічого не знали про історію попередніх спелеодосліджень цієї порожнини. Тепер стало відомо, що її відкрили тернопільські спелеологи в 1966 р. і дали назву «СК-13». Пізніше в 1978 р. тут працювали київські спелеологи (керівник – Рогожников В.Я.), і назвали її «Труба».

Місцезнаходження карстового провалу нас приваблювало. Починаючи з 1993 р., ми проводили тут постійні спостереження. Лише в листопаді грудні 2000 р., взявши до уваги сприятливі геологічні та кліматичні умови, вирішили розпочати дослідження. Вивчивши уважно лійку, вирішили розчистити вертикальну шахту в тому місці, куди зникає вода. Перших півтора метри являли собою суміш дрібного каміння, ґрунту і хмизу. Потім довелося розбирати завал з каменю. Окремі блоки мали по сто і більше кілограм. Працювали між стінками хаотично нависаючого каміння і корінною породою, в умовах високого ризику.

На другий день роботи, на глибині п'яти метрів відкрилась порожнина. Пройшовши на колінах кілька метрів, стали в повний ріст. У кінці коридору виднівся ще один великий обвал. Під стелею виявили непрохідну щілину з вираженою резонацією, попереду вгадувалось розширення. Та потрапити в нього змогли лише на третій день, розкопавши низький замулений хід. Ми знову повернулись в верхній ярус печери. Тут ситуація різко змінилась: перепади висот до чотирьох метрів та декілька важко прохідних розгалужень, долівка кам'яна, без глини. Кінця одного ходу, за формою подібного на трубу, так і не досягнули. Його напрямком виразно провадив у глибину гіпсового масиву.

Наступного дня, під гаслом «Труба кличе!», активно взялися долати незвичний хід. Він повністю вимитий у камені, має округлу форму, однак без жодного розгалуження. Пів години потрібно досвідченому спелеологу, аби протиснутися через таку кам'яну трубу з повним набором інструментів. У кінці хід різко пішов униз і закінчувався глиняним заповнювачем. Працювали по черзі, вниз головою, рівномірно розстеляючи вийняту землю по довжині ходу. Циркуляції повітря небуло, тому через деякий час відчули нестачу кисню. З кожною хвилиною ставало важче дихати. Через три години, будучи на межі втрати свідомості, ми змушені були терміново покинути місце розкопу. А попереду вже проглядався хід...

За результатами досліджень склали план та опис пройденої нами частини печери.

Михало Сохатський, Мирослав Бойко, Олександр Дудар "Дослідження печер у межириччі Збруча і Серету Борщівською спелеосекцією "Музей", Лтопис Борщівщини, Борщів, 2006 р